Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (tredje avdelningen)

den 4 september 2025 *

”Begäran om förhandsavgörande – Gemenskapsformgivning – Förordning (EG) nr 6/2002 – Artikel 8.3 – Formgivning som tillåter att inbördes utbytbara produkter sammanfogas eller förbinds med varandra ett stort antal gånger inom ett modulsystem – En sådan formgivnings skyddsomfång – Artikel 10 – Begreppet ’kunnig användare’ – Artikel 89.1 – Påföljder i mål om intrång – Särskilda skäl som gör det möjligt för den nationella domstolen att underlåta att meddela de beslut om åtgärder som avses i den bestämmelsen – Intrång med avseende på delar i en byggleksak, vilka kvantitativt sett är få i förhållande till leksakens samtliga beståndsdelar”

I mål C-211/24,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Fővárosi Törvényszék (Överdomstolen för Budapests stad, Ungern) genom beslut av den 5 mars 2024, som inkom till domstolen den 18 mars 2024, i målet

LEGO A/S

mot

Pozitív Energiaforrás Kft.,

meddelar

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden C. Lycourgos samt domarna S. Rodin, N. Piçarra, O. Spineanu-Matei (referent) och N. Fenger,

generaladvokat: M. Szpunar,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

– LEGO A/S, genom Á. György, P. Lukácsi, K. Szamosi, ügyvédek, V. von Bomhard och L. von Gerlach, Rechtsanwälte,

* Rättegångsspråk: ungerska.

– Pozitív Energiaforrás Kft., genom A. Lendvai, ügyvéd,

– Ungerns regering, genom M.Z. Fehér och R. Kissné Berta, båda i egenskap av ombud,

– Europeiska kommissionen, genom P. Němečková och A. Tokár, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 6 mars 2025 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artiklarna 8.3, 10 och 89.1 i rådets förordning (EG) nr 6/2002 av den 12 december 2001 om gemenskapsformgivning (EGT L 3, 2002, s. 1).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan LEGO A/S (nedan kallat Lego) och Pozitív Energiaforrás Kft. angående Pozitív Energiaforrás Kft. påstådda intrång i två gemenskapsformgivningar som Lego innehar.

Tillämpliga bestämmelser

3 Förordning nr 6/2002 har ändrats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/2822 av den 23 oktober 2024 (EUT L 2822, 2024, s. 1). Med hänsyn till tidpunkten för de faktiska omständigheterna i det nationella målet ska förevarande begäran om förhandsavgörande emellertid prövas mot bakgrund av den ursprungliga lydelsen av förordning nr 6/2002.

4 I skälen 7, 10, 11 och 14 i förordning nr 6/2002 anges följande:

”(7) Ökat skydd för industriell formgivning stimulerar inte endast de enskilda formgivarna att bidra till gemenskapens samlade höga kompetens på området, utan främjar också innovation och utveckling av nya produkter och investeringar i produktionen av dessa.

…

(10) Teknisk innovation bör inte hämmas genom att formskydd beviljas för detaljer med uteslutande teknisk funktion. Med detta menas inte att en formgivning måste ha ett estetiskt värde. På samma sätt bör driftskompatibiliteten mellan produkter från olika tillverkare inte försvåras genom att skyddet utsträcks till att omfatta en formgivning av mekaniskt sammanfogande delar. Detaljer i en formgivning som av dessa skäl inte omfattas av skyddet bör därför inte vägas in när en bedömning görs om andra detaljer av formgivningen uppfyller kraven för skydd.

(11) Mekaniskt sammanfogande delar i en produkt i modulutförande kan emellertid vara en viktig del av modulproduktens nyskapande karaktär och en betydelsefull tillgång när produkterna marknadsförs, och dessa bör därför vara berättigade till skydd.

…

(14) En formgivnings särprägel bör bedömas utifrån om det helhetsintryck som en kunnig användare ges vid betraktande av formgivningen tydligt skiljer sig från det han ges av den samlade mängden av redan befintliga formgivningar, med beaktande av arten av den produkt som formgivningen används för eller ingår i och i synnerhet den industrisektor dit den hör samt graden av formgivarens frihet att utveckla formgivningen.”

5 I artikel 3, med rubriken ”Definitioner”, i denna förordning, föreskrevs följande:

”I denna förordning avses med

a) *formgivning*: en produkts eller en produktdels utseende som beror av detaljer som finns på själva produkten och/eller i produktens ornament och som särskilt kan vara linjer, konturer, färger, form, ytstruktur och/eller material,

b) *produkt*: alla industriellt eller hantverksmässigt framställda föremål, inklusive delar som skall hopmonteras till en sammansatt produkt, förpackningar, utstyrsel, grafiska symboler och typografiska typsnitt, dock med undantag av datorprogram,

c) *sammansatt produkt*: en produkt som består av flera utbytbara beståndsdelar, så att produkten kan tas isär och åter hopfogas.”

6 I artikel 4.1 i förordningen angavs följande:

”En formgivning skall skyddas som en gemenskapsformgivning i den mån den är ny och särpräglad.”

7 I artikel 5, med rubriken ”Nyhet”, i denna förordning, föreskrevs följande:

”1. En formgivning skall betraktas som ny om ingen identisk formgivning har gjorts tillgänglig för allmänheten

a) när det gäller oregistrerade gemenskapsformgivningar, före den dag då den formgivning för vilken skydd begärs, för första gången gjordes tillgänglig för allmänheten,

b) när det gäller registrerade gemenskapsformgivningar, före den dag då en ansökan om registrering lämnades in avseende den formgivning för vilken skydd begärs eller, om prioritet åberopas, före den dag från vilken prioritet räknas.

2. Formgivningar skall betraktas som identiska om deras utseende endast skiljer sig åt på oväsentliga punkter.”

8 I artikel 6, med rubriken ”Särprägel”, i förordning nr 6/2002 föreskrevs följande:

”1. En formgivning skall anses ha särprägel om det helhetsintryck som en kunnig användare får av formgivningen, skiljer sig från det helhetsintryck en sådan användare får av en formgivning som har gjorts tillgänglig för allmänheten

a) när det gäller oregistrerade gemenskapsformgivningar, före den dag då den formgivning för vilken skydd begärs, för första gången gjordes tillgänglig för allmänheten,

b) när det gäller registrerade gemenskapsformgivningar, före den dag då en ansökan om registrering lämnades in eller, om prioritet åberopas, före den dag från vilken prioritet räknas.

2. Vid prövning av en formgivnings särprägel skall den grad av frihet formgivaren har haft vid utvecklingen av formgivningen beaktas.”

9 I artikel 8, med rubriken ”Formgivningar betingade av teknisk funktion och formgivningar för mekaniskt sammanfogande delar”, i den förordningen, har följande lydelse:

”1. Ett gemenskapsformskydd kan inte erhållas för sådana detaljer i en produkts utseende som uteslutande är betingade av en teknisk funktion.

2. Ett gemenskapsformskydd kan inte erhållas för sådana detaljer i en produkts utseende som måste återges exakt till formen och dimensionerna för att den produkt som formgivningen ingår i eller används för skall gå att mekaniskt ansluta till eller placera i, kring eller mot en annan produkt, så att båda produkterna fyller sin funktion.

3. Med avvikelse från punkt 2 skall ett gemenskapsformskydd under de förutsättningar som anges i artiklarna 5 och 6 kunna erhållas för en formgivning som tillåter att inbördes utbytbara produkter sammanfogas eller förbinds med varandra ett stort antal gånger inom ett modulsystem.”

10 I artikel 10, med rubriken ”Skyddsomfång”, i förordningen föreskrevs följande:

”1. En gemenskapsformgivnings skyddsomfång skall omfatta varje formgivning som inte ger en kunnig användare ett annat helhetsintryck.

2. Vid prövning av skyddsomfånget skall hänsyn tas till den grad av frihet formgivaren har haft vid utvecklingen av formgivningen.”

11 I artikel 19.1, med rubriken ”Rättigheter knutna till gemenskapsformgivningar”, i samma förordning föreskrevs följande:

”En registrerad gemenskapsformgivning skall ge innehavaren ensamrätt att använda den och att hindra tredje man från att utan hans samtycke använda den. Med användning enligt denna bestämmelse avses särskilt att tillverka, bjuda ut, släppa ut på marknaden, importera, exportera eller använda en produkt som formgivningen ingår i eller används för eller att lagerhålla en sådan produkt för sådana ändamål.”

12 Artikel 89, med rubriken ”Påföljder i mål om intrång”, i förordning nr 6/2002, hade följande lydelse:

”1. Om i ett mål om intrång eller om fara för intrång en domstol för gemenskapsformgivningar finner att svaranden har gjort intrång eller skapat fara för intrång i en gemenskapsformgivning, skall domstolen, om det inte finns särskilda skäl att inte göra det, besluta om följande åtgärder:

a) Förbud för svaranden att fortsätta de handlingar som innebär intrång eller fara för intrång i gemenskapsformgivningen.

b) Beslag av de intrångsgörande produkterna.

c) Beslag av material och utrustning som främst används för att tillverka sådana intrångsgörande produkter, om deras ägare kände till syftet med användningen eller om syftet var uppenbart med hänsyn till omständigheterna.

d) Annan påföljd som är lämplig med hänsyn till omständigheterna och som föreskrivs i lagstiftningen, inklusive den internationella privaträtten, i den medlemsstat där de handlingar begicks som utgjorde intrång eller fara för intrång.

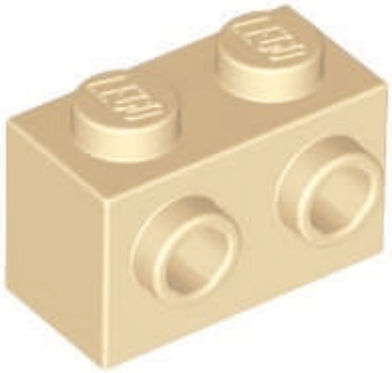
2. Domstolen för gemenskapsformgivningar skall i enlighet med sin nationella lagstiftning vidta sådana åtgärder som syftar till att se till att de påföljder som avses i punkt 1 efterlevs.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

13 Lego är innehavare av gemenskapsformgivning nr 001950981-0001, registrerad med prioritetsdatum den 22 november 2011. Formgivningen avser en sammanfogande del i en byggleksak. Denna sammanfogande del består av en cylinder med utskjutande delar och två tvärgående korsformade axlar som är vinkelräta mot varandra och mot cylindern, och axlarna fäster vid cylindern med hjälp av en cylindrisk bas. Denna gemenskapsformgivning återges på följande sätt:

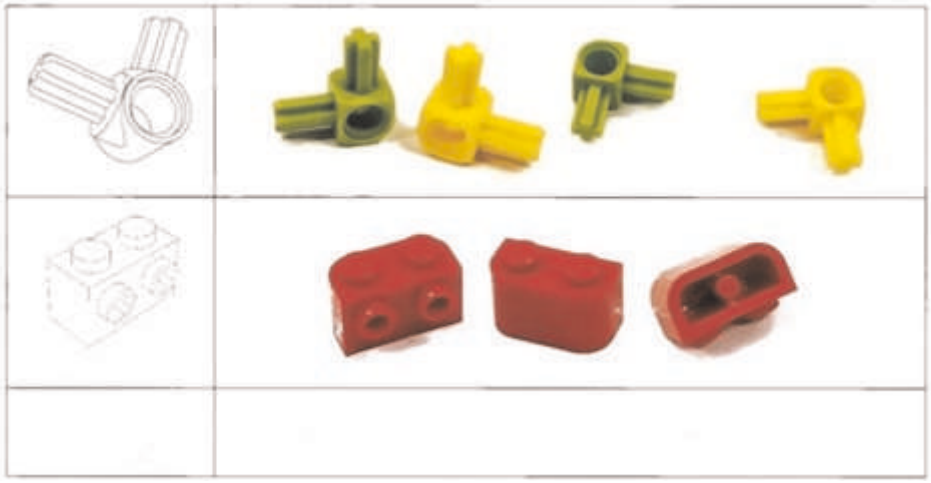

14 Bolaget är även innehavare av gemenskapsformgivning nr 002137190-0002, registrerad med prioritetsdatum den 16 november 2012 (nedan, tillsammans med den gemenskapsformgivning som avses i föregående punkt, kallade Lego-formgivningarna). Den formgivningen avser en byggdel i en byggleksak som har formen av en kloss med två utskjutande delar på ovansidan, två rör på undersidan och två ihåliga utskjutande delar på ena sidan. Denna gemenskapsformgivning återges på följande sätt:

15 De byggleksaker som dessa två delar ingår i är modulsystem där de olika byggdelarna av plast lätt kan sammanfogas och tas isär, vilket gör det möjligt att efter egna önskemål skapa och demontera byggstrukturer, vilkas form kan variera.

16 Pozitív Energiaforrás avsåg att till Ungern, under varumärket Qman, importera byggleksaker som också bestod av modulära byggdelar av plast (nedan kallade de aktuella leksakerna), vilka bland annat omfattar en eller flera av de nedan återgivna byggdelarna (nedan kallade de berörda byggdelarna):

17 Efter det att Lego ingett ett klagomål, beslutade Nemzeti Adó- és Vámhivatal Veszprém Megyei Adó- és Vámigazgatósága (Skatte- och tullmyndigheten i Veszprém, som lyder under den nationella skatte- och tullmyndigheten, Ungern) att de aktuella leksakerna skulle beslagtas och väckte därefter talan mot ledningen för Pozitív Energiaforrás på grund av att den misstänkte intrång i Legos immateriella rättigheter.

18 Den 22 juni 2022 ingav Lego, med stöd av artiklarna 10 och 89 i förordning nr 6/2002, en ansökan till Fővárosi Törvényszék (Överdomstolen för Budapests stad, Ungern) om interimistiska åtgärder i syfte att beslaget skulle bestå.

19 Nämnda domstol avslog denna ansökan genom beslut. Den domstolen fann att Lego-formgivningarna omfattas av det skydd som avses i artikel 8.3 i förordning nr 6/2002. Formen på de sammanfogande delar som skyddas av dessa formgivningar är uteslutande betingade av en teknisk funktion, och de måste därför med nödvändighet återges exakt till formen och dimensionerna för att fylla sin sammanfogande funktion i den byggleksak som de

ingår i. Det innebär att formgivarens frihet vid utvecklingen av en sådan form är mycket begränsad. Med hänsyn till att den ”kunniga användare” som ska beaktas vid bedömningen av skyddsomfånget är den som betraktar sådana formgivningar särskilt uppmärksamt vad gäller minsta detalj, fann nämnda domstol, på grundval av en jämförelse mellan de registrerade återgivningarna av Lego-formgivningarna och de fotografiska återgivningarna av de berörda byggdelarna, att de sistnämnda ger en kunnig användare ett annat helhetsintryck än det som Lego-formgivningarna ger.

20 Vad gäller gemenskapsformgivning nr 001950981-0001, som avses i punkt 13 i förevarande dom, ansågs det i detta beslut att skillnaderna vad gäller de cylindriska baserna, ytorna för sammanfogande, korsformen och vissa linjer medförde att en kunnig användare fick ett annat helhetsintryck. Vad gäller gemenskapsformgivning nr 002137190-0002, som avses i punkt 14 i förevarande dom, har det ansetts att de klossar som Pozitív Energiaforrás har importerat, med sina böjda bakre sidor och deras rundade former i stället för Lego-klossarnas räta vinklar, också gav en kunnig användare ett annat helhetsintryck.

21 Fővárosi Ítélőtábla (Regionala appellationsdomstolen för Budapests stad, Ungern), vid vilken Lego överklagade beslutet, ändrade detta beslut och förordnade att de aktuella leksakerna skulle beslagtas av det skälet att Lego-formgivningarna inte ger en kunnig användare ett annat helhetsintryck än det helhetsintryck som de berörda byggdelarna ger.

22 Pozitív Energiaforrás överklagade detta beslut till Kúria (Högsta domstolen, Ungern), som fastställde beslutet. Mot bakgrund av bland annat EU-domstolens praxis slog nämnda domstol fast att det, i motsats till vad domstolen i första instans hade funnit, inte kan förväntas att en kunnig användare vid bedömningen av Lego-formgivningarnas skyddsomfång ska ha en sådan koncentrationsnivå som den som krävs vid en noggrann och uppmärksam granskning av de motstående produkterna i minsta detalj. Kúria slog följaktligen fast att de berörda byggdelarna inte ger en kunnig användare ett annat helhetsintryck än det som Lego-formgivningarna ger, eftersom de inte uppvisar några betydande skillnader med avseende på deras storlek eller utformning.

23 Lego väckte därefter talan om intrång mot Pozitív Energiaforrás vid Fővárosi Törvényszék (Överdomstolen för Budapests stad), som är den hänskjutande domstolen.

24 Enligt den hänskjutande domstolen omfattas Lego-formgivningarna av undantaget i artikel 8.3 i förordning nr 6/2002, eftersom de tillåter att inbördes utbytbara produkter sammanfogas eller förbinds med varandra ett stort antal gånger inom ett modulsystem.

25 Enligt den hänskjutande domstolen gör artikel 8.3 i förordning nr 6/2002 det nämligen möjligt att såsom gemenskapsformgivning ge skydd för detaljer i en produkts utseende som uteslutande är betingade av en teknisk funktion och att garantera innehavaren av en sådan formgivning rättigheter som motsvarar dem som ett patent normalt ger. En sådan situation skulle emellertid kunna leda till att nämnda innehavare, genom att stödja sig på varandra följande gemenskapsformgivningar som erhållit skydd efter utgången av det patent som skyddar vederbörandes produkt, lyckas hindra konkurrenterna från att utbjuda en produkt som innehåller vissa av produktens funktionella egenskaper eller begränsa de möjliga tekniska lösningarna. Så är för övrigt fallet med Lego, som i det nationella målet har åberopat det skydd som erhållits i undantagsfall för formgivningar som omfattas av utgångna patent och som har utarbetats genom ett rutinmässigt tekniskt arbete, för att motsätta sig import av de aktuella leksakerna på grund av att leksakerna innehåller beståndsdelar beträffande vilka Fővárosi

Ítélőtábla (Regionala appellationsdomstolen för Budapests stad) och Kúria (Högsta domstolen) har slagit fast att de inte ger en kunnig användare ett annat helhetsintryck än Lego-formgivningarna.

26 Den hänskjutande domstolen vill få klarhet i vilka egenskaper en sådan ”kunnig användare” som avses i artikel 10 i förordning nr 6/2002 förväntas besitta när det gäller att göra en bedömning av det helhetsintryck som en sådan användare får av sådana formgivningar. Den hänskjutande domstolen vill särskilt få klarhet i huruvida omfattningen av detta begrepp, såsom den bland annat följer av domen av den 20 oktober 2011, PepsiCo/Grupo Promer Mon Graphic (C-281/10 P, EU:C:2011:679), det vill säga en sådan som innebär att en användare som inte är en sakkunnig eller fackman som kan uppfatta minsta skillnad på detaljnivå som skulle kunna föreligga mellan de motstående formgivningarna, även gör sig gällande med avseende på artikel 8.3 i förordning nr 6/2002. Enligt den hänskjutande domstolen kan det inte uteslutas att en sådan användare, med hänsyn till att det skydd som ges i artikel 8.3 i förordning nr 6/2002 utgör ett undantag, ska anses vara en användare som har tekniska kunskaper samt en observations- och analysförmåga som är jämförbar med den som gäller enligt patenträtten vid bedömningen av uppfinningshöjd.

27 Den hänskjutande domstolen anser i detta avseende att om begreppet kunnig användare, vad beträffar artikel 8.3 i förordning nr 6/2002, inte definierades bland annat med hänvisning till en sådan användares förmåga, med beaktande av dennes tekniska sakkunskap, att på detaljnivå observera de motstående formgivningarna och att upptäcka minsta skillnad mellan dem, skulle detta kunna leda till att sådana skillnader anses omöjliga att upptäcka inom ramen för en helhetsbedömning av dessa formgivningar, så att de gemenskapsformgivningar som skyddar dem de facto hindrar varje liknande formgivning.

28 Den hänskjutande domstolen vill även få klarhet i omfattningen av begreppet ”helhetsintryck” som en kunnig användare får av en formgivning vars detaljer uteslutande är betingade av en teknisk funktion och som inte har några rent estetiska inslag. Den hänskjutande domstolen anser att den visuella effekten av en sådan formgivning är av underordnad betydelse i förhållande till dess funktionella egenskaper. Likheterna och skillnaderna mellan sådana formgivningar kan nämligen inte upptäckas genom observation och användning av begrepp som rör det visuella intrycket, utan genom en analys och ett resonemang som utförs ur teknisk synvinkel. Det skulle därför kunna övervägas att utvidga begreppet ”helhetsintryck” till att omfatta inte bara det visuella intrycket av formgivningens utseende, utan även fackmannens tekniska bedömning.

29 Begäran om förhandsavgörande avser dessutom tolkningen av artikel 89.1 i förordning nr 6/2002 och närmare bestämt omfattningen av begreppet ”särskilda skäl”, som gör det möjligt för en domstol för gemenskapsformgivningar att, i förekommande fall, underlåta att besluta om en av de åtgärder som avses i nämnda bestämmelse.

30 I det mål som är anhängigt vid den söker den hänskjutande domstolen således klarhet i huruvida den, för det fall den skulle finna att Pozitív Energiaforrás har gjort intrång i Lego-formgivningarna, kan besluta att endast i begränsad omfattning bifalla ansökan från innehavaren av formgivningen, eller till och med avslå den, med hänsyn till dels att intrånget är partiellt, eftersom intrånget inte avser samtliga aktuella leksaker utan endast de berörda byggdelarna som endast förekommer i mycket små mängder, dels målet att undvika att det skapas onödiga hinder för laglig handel.

31 Mot denna bakgrund beslutade Fővárosi Törvényszék (Överdomstolen för Budapests stad) att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till EU-domstolen:

”1) Är det, i ett sådant mål som det nationella, i vilket innehavaren av en gemenskapsformgivning (klaganden) åberopar de rättigheter som nämnda formgivning ger enligt artikel 8.3 i [förordning nr 6/2002], med avseende på en eller flera byggklossar i en av motpartens byggleksaker som fyller samma sammanfogande funktion som de klossar som omfattas av klagandens formgivning, förenligt med unionsrätten att de nationella domstolarna, när de fastställer skyddsomfånget, i den mening som avses i artikel 10 i förordningen,

– utgår från en kunnig användare som har sådan teknisk kunskap om formgivningens och produktens funktion som kan förväntas av en fackman,

– betraktar denna kunniga användare som en person som jämför klagandens formgivning med motpartens produkt och därvid gör en granskning i minsta detalj ur teknisk synvinkel, och

– utgår från att denna kunniga användare bildar sig ett helhetsintryck av formgivningen och produkten i första hand mot bakgrund av tekniska överväganden?

2. Om det i ett mål som har ovannämnda särdrag ska anses att det skydd som klagandens gemenskapsformgivning ger omfattar en eller några få delar som finns i motpartens byggleksaker, vilka emellertid utgör ett litet antal byggklossar i förhållande till det totala antalet, är det då förenligt med unionsrätten att de nationella domstolarna – med hänsyn till att intrånget endast är partiellt, till den ringa omfattningen och svårighetsgraden av intrånget i förhållande till produkten i dess helhet och till det intresse av fri handel med en byggleksak som till största delen inte är tvistigt – med tillämpning av artikel 89.1 i förordning nr 6/2002 slår fast att det föreligger ’särskilda skäl’ att inte bifalla en ansökan om att import av byggleksaken ska förbjudas?”

Prövning av tolkningsfrågorna

Huruvida tolkningsfrågorna kan tas upp till prövning

32 Lego har gjort gällande att ingen av de båda tolkningsfrågorna kan tas upp till sakprövning, eftersom den tolkning av förordning nr 6/2002 som föreslås i begäran om förhandsavgörande inte bara grundar sig på ett åsidosättande av de relevanta bestämmelserna i denna förordning och de principer som ligger till grund för den, utan även på ett åsidosättande av domstolens fasta praxis.

33 Det ska härvidlag erinras om att det, inom ramen för ett förfarande enligt artikel 267 FEUF, uteslutande ankommer på den nationella domstolen, vid vilken tvisten anhängiggjorts och vilken har ansvaret för det rättsliga avgörandet, att mot bakgrund av de särskilda omständigheterna i målet bedöma såväl om ett förhandsavgörande är nödvändigt för att döma i saken som relevansen av de frågor som ställs till EU-domstolen. EU-domstolen är följaktligen i princip skyldig att meddela ett förhandsavgörande när de frågor som ställts avser tolkningen av unionsrätten. Av detta följer att frågor om tolkningen av unionsrätten presumeras vara relevanta. En begäran från en nationell domstol kan bara avvisas då det är uppenbart att den begärda tolkningen av unionsrätten inte har något samband med de verkliga omständigheterna eller

saken i det nationella målet eller då frågeställningen är hypotetisk eller EU-domstolen inte har tillgång till sådana uppgifter om de faktiska eller rättsliga omständigheterna som är nödvändiga för att kunna ge ett användbart svar på de frågor som ställts till den (dom av den 29 juli 2024, LivaNova, C-713/22, EU:C:2024:642, punkt 53 och där angiven rättspraxis).

34 I förevarande fall ska den hänskjutande domstolen, vid vilken en talan om intrång har väckts, vid bedömningen av huruvida talan är välgrundad, fastställa omfånget av det skydd som tillkommer innehavaren av de formgivningar som avses i artikel 8.3 i förordning nr 6/2002 och, i förekommande fall, det utrymme för skönsmässig bedömning som den förfogar över i fråga om de påföljder som föreskrivs i denna förordning om ett intrång konstateras. Den hänskjutande domstolen vill därför få klarhet i hur artiklarna 8.3, 10 och 89.1 i förordningen ska tolkas.

35 Det framgår således inte att de unionsrättsliga bestämmelser som den hänskjutande domstolen har begärt tolkning av saknar samband med saken i det nationella målet eller att de frågeställningar som dessa frågor ger upphov till saknar relevans för utgången i det nationella målet.

36 Under dessa omständigheter avser invändningen att den hänskjutande domstolen har missbedömt unionsrättens räckvidd inte frågan huruvida begäran om förhandsavgörande kan tas upp till prövning, utan den är oupplösligt förbunden med det svar som ska ges på de ställda frågorna och kan följaktligen inte medföra att dessa frågor inte kan tas upp till prövning (se, analogt, dom av den 28 juni 1984, Moser, 180/83, EU:C:1984:233, punkt 10, och dom av den 15 juli 2021, Latvijas dzelzceļš (Anläggningar för järnvägstjänster), C-60/20, EU:C:2021:610, punkt 27).

37 Tolkningsfrågorna kan följaktligen tas upp till prövning.

Prövning i sak

Den första frågan

38 Den hänskjutande domstolen har ställt den första frågan för att få klarhet i huruvida artikel 10 i förordning nr 6/2002 ska tolkas så, att en gemenskapsformgivnings skyddsomfång enligt artikel 8.3 i denna förordning ska bedömas på grundval av uppfattningen hos en kunnig användare som har tekniska kunskaper liknande dem som en fackman kan förväntas besitta och som i minsta detalj granskar den berörda formgivningen och vars helhetsintryck huvudsakligen grundar sig på tekniska överväganden.

39 Domstolen erinrar härvidlag om att enligt artikel 3 a i förordning nr 6/2002 avses med en formgivning ”en produkts eller en produktdels utseende som beror av detaljer som finns på själva produkten och/eller i produktens ornament och som särskilt kan vara linjer, konturer, färger, form, ytstruktur och/eller material”. Härav följer att inom ramen för regelsystemet i den förordningen är således utseendet av avgörande betydelse för en formgivning (dom av den 21 september 2017, Easy Sanitary Solutions och EUIPO/Group Nivelles, C-361/15 P och C-405/15 P, EU:C:2017:720, punkt 62, och dom av den 2 mars 2023, Papierfabriek Doetinchem, C-684/21, EU:C:2023:141, punkt 19).

40 Enligt artikel 10 i nämnda förordning ska den ensamrätt som avses i artikel 19 i samma förordning och som är knuten till en gemenskapsformgivning omfatta varje formgivning som inte ger en ”kunnig användare” ett annat ”helhetsintryck” än gemenskapsformgivningen. Vid prövning av skyddsomfånget ska hänsyn tas till den ”grad av frihet formgivaren har haft vid utvecklingen av formgivningen”.

41 I artikel 8.1 i förordning nr 6/2002 föreskrivs att skyddet inte omfattar sådana detaljer i utseendet som uteslutande är betingade av en teknisk funktion hos produkten och, i artikel 8.2, sådana detaljer i utseendet som måste återges exakt till formen och dimensionerna för att den produkt som formgivningen ingår i eller används för ska gå att mekaniskt ansluta till eller placera i, kring eller mot en annan produkt, så att båda produkterna fyller sin funktion.

42 Enligt artikel 8.3 i förordning nr 6/2002 ska emellertid, med avvikelse från artikel 8.2 i denna förordning, en formgivning som tillåter att inbördes utbytbara produkter sammanfogas eller förbinds med varandra ett stort antal gånger inom ett modulsystem skyddas, under förutsättning att den uppfyller kraven på nyhet och särprägel i artiklarna 5 och 6 i förordningen.

43 Den hänskjutande domstolen vill få klarhet i huruvida den tolkning av begreppet kunnig användare i artikel 10 i förordning nr 6/2002 som följer av EU-domstolens praxis, och som inte definieras i denna förordning, är tillämplig vid bedömningen av skyddsomfånget för gemenskapsformgivningar som omfattas av artikel 8.3 i nämnda förordning, eller om den uppmärksamhetsnivå som en kunnig användare förväntas besitta i förhållande till denna typ av formgivningar ska ligga nära den nivå som kan förväntas av en fackman.

44 Enligt den hänskjutande domstolen är formgivarens grad av frihet mycket låg när det gäller de formgivningar som avses i sistnämnda bestämmelse. Det är således motiverat att beakta en ”kunnig användare” som är i stånd att i minsta detalj granska de formgivningar som kan skyddas. I ett sådant fall ska begreppet ”helhetsintryck” enligt den hänskjutande domstolen dessutom omfatta inte bara en sådan användares visuella uppfattning av formgivningarnas utseende, utan även dennes tekniska bedömning, i egenskap av fackman, vad gäller deras funktionella egenskaper.

45 Det framgår av själva ordalydelsen i artikel 10 i förordning nr 6/2002 att en gemenskapsformgivnings skyddsomfång ska omfatta varje formgivning som inte ger en ”kunnig användare” ett ”annat helhetsintryck”. Detta skyddsomfång ska bedömas med beaktande av ”den grad av frihet formgivaren har haft”.

46 Denna bestämmelse utesluter inte de formgivningar som avses i artikel 8.3 i förordningen, vilken är en bestämmelse som särskilt avser modulsystem, däribland byggleksaker, från sitt tillämpningsområde. Artikel 10 i nämnda förordning är följaktligen tillämplig i ett sådant fall som det som är aktuellt i det nationella målet, där innehavaren av de gemenskapsformgivningar som avses i artikel 8.3 väcker talan om intrång mot tredje man för att denne ska förbjudas att använda formgivningar som enligt innehavaren inte ger en kunnig användare ett annat helhetsintryck.

47 Vad för det första gäller det ”helhetsintryck” som avses i artikel 10 i förordning nr 6/2002, liksom det helhetsintryck som avses i artikel 6 i denna förordning, till vilken det uttryckligen hänvisas i artikel 8.3 i samma förordning, ska det påpekas att detta intryck består i en kunnig användares visuella uppfattning av den aktuella produktens utseende som i synnerhet följer av de egenskaper som räknas upp i artikel 3 a i nämnda förordning.

48 Vad för det andra gäller begreppet ”kunnig användare”, som även förekommer i artiklarna 6 och 10 i förordning nr 6/2002 och som, såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 21 i sitt förslag till avgörande, ska tolkas på samma sätt med avseende på dessa båda bestämmelser, framgår följande av fast rättspraxis. Detta begrepp är snävare än begreppet genomsnittskonsument på varumärkesområdet –”genomsnittskonsumenten” förväntas inte besitta någon fördjupad kunskap och gör i allmänhet inte någon direkt koppling mellan de motstående varumärkena – men bredare än begreppet fackman, då fackmannen är en sakkunnig med omfattande teknisk kompetens. En kunnig användare ska sålunda förstås, inte som en genomsnittligt uppmärksam användare, utan som en särskilt uppmärksam användare, oberoende av om detta beror på användarens personliga erfarenhet eller vederbörandes vidsträckta kunskap om den aktuella sektorn. Bestämningen ”kunnig” betyder att användaren, utan att vara konstruktör eller teknisk expert, känner till de olika formgivningar som förekommer inom den berörda sektorn, besitter vissa kunskaper om de beståndsdelar som dessa formgivningar vanligtvis brukar innehålla och på grund av sitt intresse för produkterna är relativt uppmärksam när han eller hon använder dem (se, för ett liknande resonemang, dom av den 20 oktober 2011, PepsiCo/Grupo Promer Mon Graphic, C-281/10 P, EU:C:2011:679, punkterna 53 och 59, och dom av den 21 september 2017, Easy Sanitary Solutions och EUIPO/Group Nivelles, C-361/15 P och C-405/15 P, EU:C:2017:720, punkterna 124 och 125).

49 Det finns inget i lydelsen eller sammanhanget i förordning nr 6/2002 som tyder på att begreppet kunnig användare ska tolkas annorlunda när det skydd som en gemenskapsformgivning ger omfattas av artikel 8.3 i denna förordning.

50 En sådan användares uppmärksamhetsnivå, som under alla omständigheter är relativt hög, kan visserligen variera beroende på den berörda sektorn (se, analogt, beträffande varumärkesrätt, dom av den 14 november 2024, Compass Banca, C-646/22, EU:C:2024:957, punkt 55), även när det rör sig om formgivningar som omfattas av artikel 8.3 i nämnda förordning. Det kan följaktligen inte uteslutas att en uppmärksamhetsnivå eller en vaksamhet som är anpassad till den berörda sektorn gör sig gällande vid det sistnämnda förhållandet. Även vid ett sådant förhållande finns det emellertid ingen anledning att beakta uppfattningen hos en användare som är sakkunnig inom den berörda sektorn och som har fördjupade tekniska färdigheter i likhet med fackmän, och inte heller att anse att det helhetsintryck som denna användare får huvudsakligen ska vara resultatet av en teknisk bedömning.

51 För det tredje ska enligt artikel 10.2 i förordning nr 6/2002 ”den grad av frihet formgivaren har haft vid utvecklingen av formgivningen” beaktas vid bedömningen, på grundval av begreppen ”kunnig användare” och ”helhetsintryck” i artikel 10.1, av en gemenskapsformgivnings skyddsomfång.

52 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkterna 36 och 37 i sitt förslag till avgörande gäller att ju mer begränsad formgivarens grad av frihet är vid utvecklingen av en formgivning, desto mer sannolikt är det att mindre skillnader mellan de motstående formgivningarna ger en kunnig användare olika helhetsintryck. Omvänt gäller att ju högre formgivarens grad av frihet är vid utvecklingen av en formgivning, desto mindre sannolikt är det att mindre skillnader mellan de motstående formgivningarna ger en kunnig användare olika helhetsintryck. När formgivarens frihet således begränsas av ett stort antal detaljer i den aktuella produktens eller produktdelens utseende som uteslutande är betingade av produktens eller produktdelens tekniska funktion, kan mindre skillnader mellan de motstående formgivningarna räcka för att ge en kunnig användare olika helhetsintryck.

53 I likhet med begreppen ”helhetsintryck” och ”kunnig användare”, vilka det erinrats om i punkterna 47 och 48 ovan, är begreppet ”den grad av frihet formgivaren har haft vid utvecklingen av formgivningen”, såsom det tolkats i punkt 52 ovan, tillämpligt när innehavaren av gemenskapsformgivningar som omfattas av artikel 8.3 i förordning nr 6/2002 väcker talan om intrång.

54 Den ändamålsenliga verkan av artikel 8.3 i förordning nr 6/2002 innebär emellertid, till skillnad från de detaljer i utseendet som avses i artikel 8.2 i denna förordning, att de detaljer i utseendet som möjliggör sammanfogande vilka skyddas genom artikel 8.3, ska beaktas vid bedömningen av ”helhetsintrycket” i den mening som avses i artikel 10 i förordningen. Förekomsten av sammanfogande delar som skyddas genom artikel 8.3, i den berörda gemenskapsformgivningen, kan således tala emot att slutsatsen dras att det föreligger ett annat helhetsintryck i den mening som avses i nämnda artikel 10. Om det inte föreligger tillräckligt betydande skillnader i de helhetsintryck som de motstående formgivningarna ger, kan förekomsten av anslutningspunkter med samma form och dimensioner, som möjliggör att inbördes utbytbara produkter sammanfogas eller förbinds med varandra inom ett modulsystem, utesluta att en sådan slutsats dras.

55 Denna tolkning av skyddsomfånget för en gemenskapsformgivning som omfattas av artikel 8.3 i förordning nr 6/2002 stöds av förordningens syfte, vilket, såsom anges i skäl 7 i förordningen, bland annat är att främja innovation och utveckling av nya produkter.

56 Det framgår av skäl 11 i nämnda förordning att unionslagstiftaren, efter att ha konstaterat att mekaniskt sammanfogande delar i en produkt i modulutförande kan vara en viktig del av modulproduktens nyskapande karaktär och en betydelsefull tillgång när produkterna marknadsförs, har avsett att de ska omfattas av det skydd som ges gemenskapsformgivningar enligt förordning nr 6/2002, förutsatt att kraven på nyhet och särprägel är uppfyllda.

57 Vidare har unionslagstiftarens avsikt, såsom den kommer till uttryck i skäl 11 och i artikel 8.3 i förordningen, att ge en ekonomisk aktör som har skapat ett nytt utseende för sammanfogande eller förbindande delar inom ett modulsystem ett ökat skydd, inte begränsat lagstiftarens avsikt, som kommer till uttryck i första meningen i skäl 10 i förordningen och i artikel 8.1 i förordningen, och som är av lika stor betydelse, att göra det möjligt för alla andra ekonomiska aktörer att vara innovativa och i deras tur skapa ett nytt utseende av sådana sammanfogande eller förbindande delar som inte har samma form och dimensioner vid anslutningspunkterna och som har vissa egenskaper som ger en kunnig användare ett annat helhetsintryck.

58 Av det anförda följer att den första frågan ska besvaras enligt följande. Artikel 10 i förordning nr 6/2002 ska tolkas så, att en formgivnings skyddsomfång enligt artikel 8.3 i denna förordning ska fastställas med hänvisning till det helhetsintryck som denna formgivning ger en kunnig användare som, utan att vara formgivare eller teknisk expert, känner till olika befintliga formgivningar inom den berörda sektorn, besitter en viss grad av kunskap beträffande de delar som dessa formgivningar normalt sett innehåller och, med anledning av sitt intresse för de aktuella produkterna, uppvisar en relativt hög uppmärksamhetsnivå när han eller hon använder dem som delar i det modulsystem som de ingår i, och inte till det helhetsintryck som formgivningen ger en användare som har tekniska kunskaper liknande dem som en fackman kan förväntas besitta, som i minsta detalj granskar den berörda formgivningen och vars helhetsintryck huvudsakligen grundar sig på tekniska överväganden.

Den andra frågan

59 Den hänskjutande domstolen har ställt den andra frågan för att få klarhet i huruvida artikel 89.1 i förordning nr 6/2002 ska tolkas så, att begreppet ”särskilda skäl”, i den mening som avses i denna bestämmelse, som gör det möjligt för en domstol för gemenskapsformgivningar att underlåta att besluta om en eller flera av de åtgärder som avses i nämnda bestämmelse, omfattar den omständigheten att ett intrång endast avser vissa delar av ett modulsystem, vilka kvantitativt sett är få i förhållande till modulsystemets samtliga beståndsdelar.

60 I artikel 89 i förordning nr 6/2002, som rör påföljder i mål om intrång eller om fara för intrång, anges i punkt 1 de beslut om åtgärder som domstolen för gemenskapsformgivningar i ett sådant fall är skyldig att meddela. I denna bestämmelse preciseras emellertid att domstolen ska meddela sådana beslut ”om det inte finns särskilda skäl att inte göra det”.

61 Begreppet ”särskilda skäl”, i den mening som avses i artikel 89.1 i förordning nr 6/2002, ska tolkas enhetligt och restriktivt i unionens rättsordning.

62 Om nämnda rekvisit tolkades på olika sätt i de olika medlemsstaterna skulle nämligen samma omständigheter kunna medföra att förbud mot fortsatt intrång eller de handlingar som skulle kunna innebära intrång utfärdades i vissa medlemsstater men inte i andra med följden att formgivningarna inte skulle åtnjuta samma skydd i hela unionen (se, analogt, dom av den 14 december 2006, Nokia, C-316/05, EU:C:2006:789, punkt 27).

63 Vidare gör artikel 89.1 – som avfattats i tvingande ordalag – i förordning nr 6/2002 det möjligt att hävda att begreppet ”särskilda skäl” innebär ett undantag från rättens skyldighet att meddela de beslut om åtgärder som föreskrivs i denna bestämmelse. Härav följer att detta begrepp ska tolkas restriktivt (se, analogt, dom av den 14 december 2006, Nokia, C-316/05, EU:C:2006:789, punkterna 29 och 30).

64 Domstolen har även slagit fast att begreppet ”särskilda skäl”, i den mening som avses i artikel 89.1 i förordning nr 6/2002, avser faktiska omständigheter i ett enskilt fall (dom av den 13 februari 2014, H. Gautzsch Großhandel, C-479/12, EU:C:2014:75, punkt 48).

65 Nämnda begrepp avser således endast exceptionella situationer där en domstol för gemenskapsformgivningar, med hänsyn till särdragen hos det handlande som tredje man klandras för, bland annat den omständigheten att denne inte kan fortsätta med de handlingar som utgör intrång eller fara för intrång och som denne klandras för, inte är skyldig att meddela ett beslut om förbud för denna tredje man att fortsätta med sådana handlingar (se, analogt, dom av den 22 juni 2016, Nikolajeva, C-280/15, EU:C:2016:467, punkt 33).

66 Den omständigheten att ett intrång endast avser vissa delar av ett modulsystem, såsom i förevarande fall de berörda byggdelarna i den aktuella leksaken, vilka kvantitativt sett är få i förhållande till modulsystemets samtliga beståndsdelar, utgör inte i sig en sådan exceptionell situation som gör det möjligt för den nationella domstolen att underlåta att meddela ett eller flera av de beslut om åtgärder som föreskrivs i artikel 89.1 i förordning nr 6/2002.

67 Av det anförda följer att den andra frågan ska besvaras enligt följande. Artikel 89.1 i förordning nr 6/2002 ska tolkas så, att begreppet ”särskilda skäl”, i den mening som avses i denna bestämmelse, som gör det möjligt för en domstol för gemenskapsformgivningar att underlåta att

besluta om en eller flera av de åtgärder som avses i nämnda bestämmelse, inte omfattar den omständigheten att ett intrång endast avser vissa delar av ett modulsystem, vilka kvantitativt sett är få i förhållande till modulsystemets samtliga beståndsdelar.

Rättegångskostnader

68 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (tredje avdelningen) följande:

1) **Artikel 10 i rådets förordning (EG) nr 6/2002 av den 12 december 2001 om gemenskapsformgivning**

   ska tolkas så,

   att en formgivnings skyddsomfång enligt artikel 8.3 i denna förordning ska fastställas med hänvisning till det helhetsintryck som denna formgivning ger en kunnig användare som, utan att vara formgivare eller teknisk expert, känner till olika befintliga formgivningar inom den berörda sektorn, besitter en viss grad av kunskap beträffande de delar som dessa formgivningar normalt sett innehåller och, med anledning av sitt intresse för de aktuella produkterna, uppvisar en relativt hög uppmärksamhetsnivå när han eller hon använder dem som delar i det modulsystem som de ingår i, och inte till det helhetsintryck som formgivningen ger en användare som har tekniska kunskaper liknande dem som en fackman kan förväntas besitta, som i minsta detalj granskar den berörda formgivningen och vars helhetsintryck huvudsakligen grundar sig på tekniska överväganden.

2) **Artikel 89.1 i förordning nr 6/2002**

   ska tolkas så,

   att begreppet ”särskilda skäl”, i den mening som avses i denna bestämmelse, som gör det möjligt för en domstol för gemenskapsformgivningar att underlåta att besluta om en eller flera av de åtgärder som avses i nämnda bestämmelse, inte omfattar den omständigheten att ett intrång endast avser vissa delar av ett modulsystem, vilka kvantitativt sett är få i förhållande till modulsystemets samtliga beståndsdelar.

Underskrifter